

Preek Breukelen

d.d. 31 december 2016, Oudejaarsavond
Jesaja 51:1-6 & Lucas 12:34-40

'Sta klaar, doe je gordel om en houd de lampen brandend,....'

Gemeente van Jezus Christus,

Oudejaarsavond is voor veel mensen een moment van terugkijken, van het opmaken van de balans. Wat heeft het jaar ons gebracht en wat heeft het jaar van ons genomen. Voor ieder mens is dat verschillend. De een kijkt vooral terug met grote vreugde als het jaar van nieuwe kansen, een nieuwe baan, een huwelijk, een geboorte, een goed bericht over de gezondheid. Voor de ander is 2016 het jaar van verlies geweest. Verlies van een dierbare, verlies van werk, verlies van gezondheid, verlies van toekomst. Wat dat betreft verschilt 2016 niet van andere jaren. Ieder jaar kent persoonlijke hoogtepunten en persoonlijke dieptepunten. We mogen alleen maar hopen dat wanneer wij vreugde kennen in ons leven, wij omringd worden door een gemeenschap die met ons meeviert. En wanneer de dagen van tranen er zijn, we een gemeenschap zijn die elkaar draagt en troost. We delen in elkaars leven.

*Door goede machten trouw en stil omgeven,
behoed, getroost, zo wonderlijk en klaar,
zo wil ik graag met u, mijn liefsten, leven,
en met u ingaan in het nieuwe jaar.*

Wanneer wij de balans opmaken van 2016 kijken we natuurlijk ook verder dan ons eigen leven, kijken we naar het wereldtoneel. Naar de oorlog in Syrië waar geen einde aan lijkt te komen. Naar de ontelbare vluchtelingen die over de aarde zwerven, verlangend naar vrede, verlangend naar een leven met toekomst. We herinneren ons het 'wir schaffen das' van Angela Merkel als een lichtend woord van medemenselijkheid. Maar ook de groeiende weerstand en de angst. Niet in de minste plaats door de terroristische aanslagen die zoveel levens hebben gevraagd en vervolgens groepen mensen alleen maar verder uit elkaar hebben gedreven. Precies zoals IS het bedoelde. Het was sowieso een jaar waarin ik in ieder geval met grote zorg de verandering in de Europese en internationale politiek heb waargenomen. Een jaar van grote woorden, van verharding, van uitgesproken vreemdelingenhaat, van opkomend nationalisme, van eigen volk eerst. En zelfs de vrede die er in Colombia gesloten is, die de hoop bij me zou moeten doen groeien op meer vrede, neemt mijn zorg niet weg voor wat 2017 ons brengt.

*Door goede machten trouw en stil omgeven,
behoed, getroost, zo wonderlijk en klaar,
zo wil ik graag met u, mijn liefsten, leven,
en met u ingaan in het nieuwe jaar.*

Juist in tijden van onzekerheid en angst lijkt de Kerk een plek bij uitstek waar je je terug kunt trekken van het gewoel in de wereld. Een plek om tot rust te komen, om te dromen over vrede, om je te warmen aan de belofte dat God zijn schepping zal vernieuwen. Ooit

hoorde ik zelfs de absurde uitspraak dat als het weer oorlog zou zijn de kerken wel weer vol zouden stromen. Alsof de Kerk enkel een veilige haven is, een plek die buiten de bestaande werkelijkheid bestaat en niets van doen zou hebben met de tijd waarin wij leven. *Door goede machten trouw en stil omgeven.* De schrijver van deze tekst, oorspronkelijk in het Duits, is de beroemde theoloog Dietrich Bonhoeffer die de roerige tijden van de jaren 30 volop heeft meegemaakt met de opkomst van Hitler. Het nazi-regime heeft hij niet overleefd. Op 9 april 1945 werd hij terechtgesteld. Bonhoeffer heeft door die dreigende tijd een grote persoonlijke ontwikkeling doorgemaakt. In 1939 kwam hij tot de conclusie dat je als christen bereid moest zijn om ook volledig tijdgenoot te zijn. Vanaf dat moment participeerde hij volledig in de werkelijkheid van zijn vaderland, Duitsland. In eigen woorden zou ik dat willen vertalen met dat het onmogelijk is om je als kerk afzijdig te houden. Je kunt als kerk niet enkel een eiland zijn dat niets te maken zou hebben met zijn omgeving. Wij leven niet naast de samenleving maar wij leven in de samenleving. En natuurlijk, ik weet dat velen zeggen dat de kerk zich niet met politiek bezig moet houden maar ons geloof is nu eenmaal geloof vanuit verandering, vanuit het opkomen voor gerechtigheid, het opkomen voor mensen. Wij hebben een opstandig geloof dat hoe dan ook spreekt in het woeden van de tijd en daarmee, in alle toonaarden, politiek is.

*Luister naar mij,
jullie die gerechtigheid najagen,
jullie die de HEER zoeken.*

Het is best lastig om midden in deze wereld met andere ogen naar die wereld te kijken. Ook voor ons. Ook wij zijn mensen die niet los zijn van onzekerheid en angst. Ook wij kunnen onzeker zijn over de toekomst, over onze persoonlijke toekomst en die van de wereld. Wij kunnen angstig zijn over onze veiligheid, over de dreiging van extremisten die ongetwijfeld ook in onze samenleving rondlopen. Hoe wapenen we ons er tegen? Maar ook de angst van de groeiende tegenstellingen die ons meesleuren in een angstig gevoel naar anderen toe. Wie kunnen we nog vertrouwen? En wat zal het resultaat zijn wanneer groepen meer en meer tegenover elkaar komen te staan? Dan is onze gang naar de kerk meer dan het zoeken naar een moment van rust, naar een moment van warmte. De kerk geeft ons woorden, woorden van geloof dat God zijn schepping niet loslaat. En als wij dan degenen zijn die in deze samenleving de gerechtigheid najagen dan geeft Hij ons een weg daar naartoe. Jesaja spreekt in een tijd waarin bijna geen hoop meer leeft dat er iets zal veranderen, dat er iets ten goede zal keren. Maar hij herinnert het volk er aan dat het hele verhaal van God begint met Abraham en Sara, twee stokoude mensen. Wat kon je daar nou nog van verwachten? Maar de onvruchtbare toekomst heeft God omgedraaid tot vruchtbaarheid, tot een talrijk volk. En, zo zegt Jesaja, ook onze onvruchtbare toekomst zal met God veranderen. *Mijn volk, luister aandachtig naar mij, mijn natie, leen mij je oor.* Waar wij luisteren naar het woord van God, waar wij ons laten drijven door dat woord en dat gestalte weten te geven in deze wereld, daar zal die wereld zich vernieuwen.

Het vraagt nog best wat van ons. Want inderdaad het is moeilijk om je een toekomst te bedenken buiten de woorden die deze wereld je geeft. De werkelijkheid waarin wij leven, is een dwingende werkelijkheid. We kunnen ons soms niet voorstellen dat het anders kan dat het altijd is gegaan, dat wij leven van hoogtepunten naar dieptepunten en van dieptepunten naar hoogtepunten. Om los te komen van het denken in de wereldse

orde, en de mogelijkheid te krijgen om je leven te plaatsen in een hemelse orde, helpt de liturgie. Het is namelijk bijzonder dat in ons kerkelijk jaar deze dienst op deze avond eigenlijk helemaal niet bestaat. Het is een goede zaak dat wij aan het eind van het jaar bij elkaar willen komen als gemeente en dat einde ook in het licht willen stellen van God en zijn toekomst. Maar het bijzondere dat oudejaar geen plaats heeft in het kerkelijk jaar is dat het ons bij wijze van spreken wegtrekt uit het denken in wereldse termen. We worden door de liturgie bijna gedwongen om ons te voegen in Gods tijd. Kerkelijk gezien is het kerst. We hebben de geboorte van Jezus gevierd. Geboorte van het kwetsbare kind, van licht in de duisternis. En bij dat licht mogen wij leven. En dat licht, dat uiteindelijk ons geleerd heeft hoe wij in liefde een weerwoord kunnen geven op de harde werkelijkheid schijnt ons bij wanneer wij totaal mens willen zijn in deze wereld.

Wij zijn als kerk dus de toekomst aan het vieren, de toekomst die wij ontvangen hebben in Christus. In al onze menselijke onmacht, onzekerheid en angst, hebben wij een antwoord gekregen, een antwoord op de bestaande werkelijkheid. Een deel van dat antwoord ervaren we al in ons eigen persoonlijke leven. Zoals ik in het begin al zei, is het een zegen dat wij als gemeenschap vreugde en verdriet weten te delen. Dan merk je al hoe groot de kracht is wanneer mensen elkaar toegewijd zijn, wanneer mensen elkaar in liefde aanzien. Het is juist die nabijheid die zo scheppend is. Waar ons persoonlijke leven soms opgedroogd lijkt, kan de aandacht van de ander een weldadige rivier zijn die ons leven opnieuw bevoeit. Maar de wereld dan? Natuurlijk lijkt het alsof wij daar weinig invloed op hebben, alsof de waanzin soms doorraast zonder dat wij er ook maar iets tegen kunnen doen. Toch denk ik dat we ons daarin vergissen. En opnieuw denk ik dat die uitspraak van Angela Merkel, ‘Wir schaffen das,’ daarvan een lichtend voorbeeld is. Op dat moment toen woorden klonken van oprechte betrokkenheid zag je op stations in Duitsland enorm veel Duitsers die vol liefde de aangekomen vluchtelingen welkom heetten, welkom in Duitsland, welkom in hun hart, welkom in hun leven. Dat was een moment waarop je dacht: het is mogelijk! Het is inderdaad jammer dat het gevoel daarna nagenoeg verdwenen is. Maar die beelden blijven mij zeggen: het is mogelijk! Wij mensen kunnen gedreven door de liefde deze wereld veranderen. God zij dank.

Sta klaar, doe je gordel om en houd de lamp brandend.

Willen wij in het verbond met de Eeuwige de weg gaan naar nieuwe toekomst dan is dat inderdaad de houding die wij als gelovige en als kerk moeten hebben. Dat houdt in dat wij ons losrukken van het denken in wereldse tijd maar al leven als kinderen van Gods toekomst. Niet buiten de wereld maar in de wereld. Daar moeten wij klaarstaan en daar moeten wij onze lamp brandend houden. Tegen alle waanzin in, tegen alle pijn en verdriet, hebben wij het woord gekregen waarin Christus ons is voorgegaan: liefde. Consequente liefde. Op die weg kan de kerk niet enkel veilige haven zijn, of rustpunt, of een kachelkje voor het goed gemoed. De kerk zal volop moeten spreken in deze samenleving, in deze wereld, zal iedere mensen moeten oproepen die de gerechtigheid najaagt, die op zoek is naar nieuwe toekomst, naar vrede. Er is een weg naar een nieuw land. Er is een weg naar een nieuwe wereld en die weg gaat via de liefde, die weg vraagt mensen elkaar te omarmen, elkaar te zegenen. De kerk van Christus zal met woord en daad, met hart en ziel, moeten durven opstaan en zeggen dat wij ons niet laten leiden door haat, dat wij ons niet angstig laten maken door het vreemde en dat wij ons oor niet

laten neigen naar de grote woorden die in deze wereld klinken. Er is slechts één woord dat ons drijft, het Woord van God, het woord van liefde.

*Door goede machten trouw en stil omgeven,
behoed, getroost, zo wonderlijk en klaar,
zo wil ik graag met u, mijn liefsten, leven,
en met u ingaan in het nieuwe jaar.*

In de Naam van de Vader, de Zoon en de heilige Geest. Amen.